

Sygn. akt II AKa 135/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Wróblewska

Sędziowie: SSA Dorota Rostankowska (spr.)

SSO del. Marta Gutkowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Aleksandra Konkol

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Gdańsk Śródmieście w Gdańsku M. S.

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2017 r.

sprawy

P. T., s. H., ur. (...), w K.

oskarżonego z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.; art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; art. 189 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 7 listopada 2016 r., sygn. akt **IV K 98/15**

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w pkt. I orzeczoną wobec oskarżonego karę obniża do 15 (piętnastu) lat,
2. uchyla pkt IV , V i IX wyroku w odniesieniu do opłaty;

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie;

III. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. na mocy art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. łączy orzeczone wobec oskarżonego jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierza karę łączną 15 (piętnastu) lat pozbawienia wolności;

IV. na mocy art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej pozbawienia wolności zalicza okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie: od dnia 22.09.2014r. do dnia 30.01.2015r. oraz od dnia 30.01.2016r. do dnia 31.05.2017r.;

V. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. J. – Kancelaria Adwokacka w G. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych brutto tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędy udzielonej oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym;

VI. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. K. – Kancelaria Adwokacka w P. kwotę 1476 (tysiąc czterysta siedemset sześć) złotych brutto tytułem zwrotu kosztów reprezentowania z urzędu oskarżycieli posiłkowych: L. W. i K. W. przed Sądem II instancji;

VII. zwalnia oskarżonego od opłaty za obie instancje oraz od wydatków postępowania odwoławczego, którymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku rozpoznawał sprawę **P. T.** oskarżonego o to, że:

I. w dniu 14 czerwca 2014r. w G. w mieszkaniu przy ul. (...) działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia B. W. zadał mu nożem dwa ciosy w szyję, powodując dwie rany: jedną o powierzchniowym charakterze ciętym i drugą głęboką o charakterze klutym z uszkodzeniem w obrębie jej kanału m.in. tchawicy i ściany tętnicy szyjnej wspólnej lewej wskutek czego doszło do zgonu pokrzywdzonego poprzez wykrwawienie w następstwie krwotoku z tętnicy szyjnej uszkodzonej w przebiegu kanału rany klutej, przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem pięciu lat od odbycia w okresie od 16.06.2009r. do 21.12.2009r. i od 26.10.2010r. do 22.08.2012r. kary dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 1 lutego 2010r. sygn. akt: II K 454/09 m.in. za przestępstwo z art.158 § 1 kk w zb. z art.157 § 2 kk w zw. z art.11 § 2 kk, tj. o przestępstwo z art.148 § 1 kk w zw. z art.64 § 1 kk;

II. w dniach 11 i 12 marca 2014r. w G. w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu groził P. M. (1) pobiciem i pozbawieniem go życia, przy czym groźby te wzbudziły u pokrzywdzonego uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem pięciu lat od odbycia w okresie od 16.06.2009r. do 21.12.2009r. i od 26.10.2010r. do 22.08.2012r. kary dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 1 lutego 2010r. sygn. akt: II K 454/09 m.in. za przestępstwo z art.158 § 1 kk w zb. z art.157 § 2 kk w zw. z art.11 § 2 kk, tj. o przestępstwo z art.190 § 1 kk w zw. z art.64 § 1 kk w zw. z art.12 kk;

III. w dniu 12 września 2014r. w G. groził P. M. (1) pozbawieniem go życia, przy czym groźby te wzbudziły u pokrzywdzonego uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem pięciu lat od odbycia w okresie od 16.06.2009r. do 21.12.2009r. i od 26.10.2010r. do 22.08.2012r. kary dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 1 lutego 2010r. sygn. akt: II K 454/09 m.in. za przestępstwo z art.158 § 1 kk w zb. z art.157 § 2 kk w zw. z art.11 § 2 kk, tj. o przestępstwo z art.190 § 1 kk w zw. z art.64 § 1 kk;

IV. w bliżej nieustalonym czasie, w czerwcu 2013r. w G. pozbawił wolności połączonego ze szczególnym udręczeniem P. M. (1) w ten sposób, że przetrzymując go w mieszkaniu przy ul. (...), związał jego ręce i nogi przy użyciu sznurka, uderzał go rękoma po twarzy, kopał go w twarz i okolice żeber przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem pięciu lat od odbycia w okresie od 16.06.2009r. do 21.12.2009r. i od 26.10.2010r. do 22.08.2012r. kary dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 1 lutego 2010r. sygn. akt: II K 454/09 m.in. za przestępstwo z art.158 § 1 kk w zb. z art.157 § 2 kk w zw. z art.11 § 2 kk, tj. o przestępstwo z art.189 § 3 kk w zw. z art.64 § 1 kk;

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2016r. w sprawie sygn. akt IV K 98/15:

I. oskarżonego P. T. w ramach czynu zarzucanego mu w punkcie I aktu oskarżenia uznał za winnego tego, że w dniu 14 czerwca 2014r. w G., w mieszkaniu przy ul. (...), działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia B. W. zadał mu nożem dwa ciosy w szyję, powodując dwie rany: jedną - powierzchniową o charakterze ciętym i drugą - głęboką o charakterze klutym, z uszkodzeniem w obrębie jej kanału m.in. tchawicy i ściany tętnicy szyjnej wspólnej lewej, wskutek czego doszło do zgonu pokrzywdzonego poprzez wykrwawienie w następstwie krwotoku z tętnicy szyjnej uszkodzonej w przebiegu kanału rany klutej szyi, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu w

okresie od 16.06.2009r. do 21.12.2009r. i od 26.10.2010r. do 22.08.2012r. kary łącznej dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 1 lutego 2010r., sygn. akt: II K 454/09, obejmującej m.in. karę dziesięciu miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art.158 § 1 kk w zb. z art.157 § 2 kk w zw. z art.11 § 2 kk, czyn ten zakwalifikował z art.148 § 1 kk w zw. z art.64 § 1 kk i za to na podstawie art.148 § 1 kk wymierzył mu karę 25 (dwadzieścia pięć) lat pozbawienia wolności;

II. oskarżonego P. T. uznał za winnego popełnienia czynów zarzucanych mu w punktach II i III aktu oskarżenia, z tym ustaleniem, że czynów tych dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu w okresie od 16.06.2009r. do 21.12.2009r. i od 26.10.2010r. do 22.08.2012r. kary łącznej dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 1 lutego 2010r., sygn. akt: II K 454/09 obejmującej m.in. karę dziesięciu miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art.158 § 1 kk w zb. z art.157 § 2 kk w zw. z art.11 § 2 kk, czyn zarzucany w punkcie II aktu oskarżenia zakwalifikował z art.190 § 1 kk w zw. z art.12 kk w zw. z art.64 § 1 kk, zaś czyn zarzucany w punkcie III aktu oskarżenia – z art.190 § 1 kk w zw. z art.64 § 1 kk, oraz z tym ustaleniem, że czynów tych dopuścił się w warunkach ciągu przestępstw określonego w art.91 § 1 kk w zw. z art.4 § 1 kk w brzmieniu ustawy Kodeks karny obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015r. i za to na podstawie art.190 § 1 kk w zw. z art.91 § 1 kk w zw. z art.4 § 1 kk w brzmieniu ustawy Kodeks karny obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015r. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;

III. oskarżonego P. T. uznał za winnego tego, że w bliżej nieustalonym czasie w czerwcu roku 2013 w G., pozbawił P. M. (1) wolności w sposób łączący się ze szczególnym udręczeniem w ten sposób, że przetrzymując go w mieszkaniu przy ul. (...), związał jego ręce i nogi przy użyciu sznurka, uderzał go rękoma po twarzy, kopał go w głowę i okolice żeber, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu w okresie od 16.06.2009r. do 21.12.2009r. i od 26.10.2010r. do 22.08.2012r. kary łącznej dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 1 lutego 2010r. sygn. akt II K 454/09 obejmującej m.in. karę dziesięciu miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art.158 § 1 kk w zb. z art.157 § 2 kk w zw. z art.11 § 2 kk, czyn ten zakwalifikował z art.189 § 1 i 3 kk w zw. z art.64 § 1 kk i za to na podstawie art.189 § 3 kk wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art.88 kk w zw. z art.91 § 2 kk połączył wymierzone oskarżonemu P. T. jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 25 lat pozbawienia wolności;

V. na podstawie art.63 § 1 kk w zw. z art.4 § 1 kk w brzmieniu ustawy Kodeks karny obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015r. na poczet orzeczonej oskarżonemu P. T. kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 22 września 2014r. do dnia 7 listopada 2016r.;

VI. na podstawie art.46 § 1 kk w zw. z art.4 § 1 kk w brzmieniu ustawy Kodeks karny obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015r. zasądził od oskarżonego P. T. na rzecz K. W. oraz na rzecz L. W. obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę poprzez zapłatę kwoty po 3.000,-zł. na rzecz każdego z w/w.;

VII. na mocy art.29 ust.1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze oraz § 14 ust.1 pkt 2, § 14 ust.2 pkt 5, § 16 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata P. J. kwotę 2.435,40 zł. tytułem zwrotu nieopłaconych kosztów obrony z urzędu udzielonej oskarżonemu;

VIII. na mocy art.29 ust.1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze oraz § 14 ust.2 pkt 5 i 7, § 16 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. K. kwotę 4.132,80 zł. tytułem zwrotu nieopłaconych kosztów reprezentacji z urzędu oskarżycieli posiłkowych K. i L. W.;

IX. na mocy art.624 § 1 kpk, art.626 § 1 kpk, art.627 kpk, art.2 ust.1 pkt 6 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych wymierzył oskarżonemu na rzecz Skarbu Państwa opłatę w wysokości 600,-zł., zaś w pozostałym zakresie zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów procesu.

Postanowieniem z dnia 17.11.2016r. Sąd Okręgowy w oparciu o przepis art.420 § 2 kpk na poczet orzeczonej w pkt. V wyżej wymienionego wyroku kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 22.09.2014r. do dnia 30.01.2015r. oraz od dnia 30.01.2016r. do dnia wyrokowania, tj. 7.11.2016r.

Apelację od wyroku wywiódł obrońca oskarżonego zaskarżając go w części obejmującej punkty I, II, III, IV oraz IX wyroku zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który wpłynął na treść wyroku wyrażający się w bezpodstawnym przyjęciu przez Sąd na podstawie złożonych w postępowaniu przygotowawczym oraz sądowym zeznań pokrzywdzonego P. M. (1), iż oskarżony P. T. dopuścił się popełnienia czynów zarzucanych mu w pkt II, III i IV aktu oskarżenia (odpowiednio punkty II i III wyroku).

2. rażąco surowość wymierzonej oskarżonemu w punkcie I wyroku kary wskazując, iż kara 25 lat pozbawienia wolności jest karą eliminującą całkowicie oskarżonego z możliwości powrotu do życia w społeczeństwie, nieadekwatną do całokształtu okoliczności towarzyszących popełnieniu przez oskarżonego czynu z art.148 § 1 kk oraz błędną motywację zastosowania takiej kary zawartą w uzasadnieniu orzeczenia.

3. także w całości punkt IX wyroku w zakresie opłaty zasądzonej od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa w kwocie 600,-zł.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku na korzyść oskarżonego w części poprzez uniewinnienie oskarżonego P. T. od popełnienia zarzucanych mu w akcie oskarżenia czynów popełnionych na szkodę P. M. (1) (punkty II i III wyroku), jak również o wymierzenie oskarżonemu za czyn opisany w punkcie I wyroku kary nie wyższej, niż w wymiarze 15 lat pozbawienia wolności oraz zwolnienie oskarżonego od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej wyżej części oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku.

Wniósł ponadto o zasądzenie kosztów nieopłaconej obrony udzielonej z urzędu oskarżonemu w postępowaniu przed Sądem II instancji wraz z należnym podatkiem od towarów i usług, oświadczając, że koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

Oskarżyciel publiczny złożył odpowiedź na apelację wnosząc o jej nieuwzględnienie i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się częściowo zasadna, co skutkowało zmianą zaskarżonego orzeczenia.

W pierwszej kolejności jednak sąd odwoławczy odniesie się do zarzutów, które nie zyskały jego aprobaty.

Nie ma racji skarżący zarzucając Sądowi Okręgowemu błąd w ustaleniach faktycznych w zakresie pkt II i III zaskarżonego orzeczenia. W szczególności aprobaty sądu odwoławczego nie zyskała dokonana przez apelującego krytyczna ocena zeznań pokrzywdzonego P. M. (1). Sąd I instancji dokonał bowiem oceny tego dowodu w sposób swobodny, zgodny z zasadą określoną w przepisie art.7 kpk. Podkreślana przez skarżącego okoliczność, że początkowo świadek P. M. (1) wskazał, że oskarżony związał go taśmą, potem wskazując na sznurek nie może skutkować uznaniem tych zeznań za niewiarygodne. Wbrew stanowisku apelującego Sąd Okręgowy wskazał w tym miejscu nie tylko na strach jaki odczuwał pokrzywdzony względem oskarżonego ale również na podawaną przez świadka okoliczność, że w tym czasie w pracy miał do czynienia z taśmami, stąd jego pomyłka (k.371 akt sprawy). Nadto kwestia

czym oskarżony związał pokrzywdzonego nie ma istotnego znaczenia dla odpowiedzialności karnej oskarżonego. Sąd I instancji słusznie podkreślił natomiast, że opis zdarzenia co do okoliczności istotnych z punktu widzenia odpowiedzialności karnej za czyn z art.189 § 3 kk (pozbawienia wolności, skrupowanie i stosowanie przemocy fizycznej) był niezmienny. Zaistnienie tego zdarzenia potwierdziła również E. W. - bezpośredni jego świadek (k.279 akt sprawy), czego zdaje się nie dostrzegać apelujący. Zeznania świadka P. K. mają jedynie drugorzędne znaczenie, gdyż nie był on przy nim obecny. Potwierdzają jednak fakt doznania obrażeń przez oskarżonego. Jego przebieg natomiast opisują wskazane wyżej dowody w postaci zeznań pokrzywdzonego i świadka E. W.. Okoliczność, że P. K. nie stwierdził aby pokrzywdzony miał naderwane ucho nie może implikować uznania, że nie doszło do zdarzenia opisanego przez pokrzywdzonego i świadka E. W. lub w inny sposób wpływać na ocenę zeznań pokrzywdzonego. Tym bardziej, że obrażenie w postaci naderwania ucha nie zostało wskazane ani w akcie oskarżenia, ani w czynnie przypisanym oskarżonemu w pkt. III wyroku, ani w poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleniach faktycznych co do tego czynu (str.2 uzasadnienia wyroku).

Aprobaty Sądu Apelacyjnego nie zyskał pogląd skarżącego, że powodem składania obciążających oskarżonego zeznań (które w ocenie apelującego nie polegały na prawdzie) był zamiar wyeliminowania oskarżonego z życia E. W., do której również i P. M. (1) pałał uczuciem. Na wstępie podkreślenia wymaga, że świadek zeznania dotyczące czynów popełnionych przez oskarżonego na jego szkodę złożył w związku z postawionym oskarżonemu zarzutem zabójstwa, do którego od początku się przyznawał. Gdyby zatem świadek jedynie chciał „pozbyć się” konkurenta to w ogóle nie musiałby zeznawać o przestępstwach popełnionych przez oskarżonego na swoją szkodę, które są zagrożone sankcją karną znacznie łagodniejszą niż kara za dokonanie zabójstwa. Wskazanie przez Sąd Okręgowy (niekwestionowane przez skarżącego) osoby E. W. jako silnie manipulującej otoczeniem, w szczególności mężczyznami, z którymi wchodziła w bliskie relacje, dla osiągnięcia własnych celów uzasadnia postawę P. M. (1), który wiedząc o relacji oskarżonego z E. W., nie rezygnował z kontaktów z nią. Nie sposób – w ocenie Sądu II instancji – podzielić stanowiska skarżącego, że fakt, iż P. M. (1) nie zmienił numeru telefonu lub nie blokował wiadomości otrzymywanych od oskarżonego nie pozwala na ustalenie, że w realiach rozpoznawanej sprawy nie doszło do spełnienia przesłanki przestępstwa z art.190 § 1 kk – obawy pokrzywdzonego, że groźba zostanie spełniona. Wskazane okoliczności bowiem nie implikują uznania, że zeznania P. M. (1), w których wskazywał na swe obawy co do spełnienia gróźb są niewiarygodne.

O słuszności przypisania oskarżonemu czynu w pkt. II zaskarżonego orzeczenia świadczą również dowody w postaci wiadomości tekstowych jakie wysyłał oskarżony P. M. (1). Nie ma racji skarżący twierdząc, że przytoczone zostały bez szerszego kontekstu, tj. zazdrości oskarżonego. Treść ich, zwłaszcza SMS z dnia 11 marca 2014r., wskazuje wprost na taką właśnie motywację oskarżonego.

Za trafny natomiast Sąd Apelacyjny uznał zarzut oparty o przepis art.438 pkt 4 kpk. Rację ma bowiem skarżący twierdząc, że kara orzeczona w przedmiotowej sprawie za czyn przypisany w pkt. I zaskarżonego orzeczenia razi surowością.

Niewspółmierność kary zachodzi wtedy, gdy suma zastosowanych kar wymierzona za przypisane oskarżonemu przestępstwo, nie odzwierciedla należycie stopnia szkodliwości społecznej czynu oraz nie uwzględnia w wystarczającej mierze celów kary określonych w art.53 kk.

Pierwszą z nich jest dyrektywa winy - Sąd przy wymiarze kary zobowiązany jest baczyć, aby jej dolegliwość „nie przekraczała stopnia winy”. Stopień winy wyznacza górną granicę dolegliwości związanej z wymierzeniem kary. Nie można, zatem orzec kary lub środków karnych, których dolegliwość przekraczałaby stopień winy, chociażby za takim orzeczeniem przemawiały inne dyrektywy, np. prewencji ogólnej czy indywidualnej. Wina pełni w tym ujęciu, funkcję limitującą - wyznaczając górną granicę konkretnej kary.

Kolejną dyrektywą sądowego wymiaru kary wymienioną w art.53 § 1 kk jest uwzględnienie stopnia społecznej szkodliwości czynu. Na ocenę zaś stopnia społecznej szkodliwości wpływają okoliczności wymienione w art.115 § 2 kk i są to okoliczności przedmiotowe (do nich należą: rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar grożącej lub

wyrządzonej szkody, sposób i okoliczności działania, waga naruszonych obowiązków) oraz podmiotowe (tj. postać zamiaru, motywacja), jednakże wszystkie związane są z czynem sprawcy. Motywacja i postać zamiaru, mają również wpływ na stopień winy. Natomiast na stopień społecznej szkodliwości czynu nie mają wpływu - jak wynika to z treści art.115 § 2 kk - okoliczności dotyczące sprawcy niezwiązane z czynem przestępczym. Dyrektywa stopnia społecznej szkodliwości ma sprzyjać wymierzeniu kary sprawiedliwej i powinna nie tylko wyznaczyć górny pułap kary współmiernej do stopnia społecznej szkodliwości konkretnego czynu, ale i przeciwdziałać wymierzeniu kary zbyt łagodnej w przypadku znacznej społecznej szkodliwości czynu.

Trzecią dyrektywą sądowego wymiaru kary jest dyrektywa prewencji indywidualnej, tj. uwzględnienie celów zapobiegawczych lub wychowawczych, które ma kara osiągnąć w stosunku do sprawcy. Kara wymierzona zgodnie z dyrektywą prewencji indywidualnej powinna osiągnąć cel zapobiegawczy, a zatem zapobiec popełnieniu w przyszłości przestępstwa przez sprawcę.

Ostatnią dyrektywą sądowego wymiaru kary jest prewencja ogólna, tj. „kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa”. Jest to dyrektywa pozytywnej prewencji ogólnej, która nie może być pojmowana wyłącznie jako odstraszenie społeczeństwa, a więc wymierzanie konkretnemu sprawcy surowej kary, nawet ponad stopień winy. Tylko, bowiem kara sprawiedliwa, współmierna do stopnia społecznej szkodliwości konkretnego czynu, a przy tym wymierzona w granicach winy sprawcy, może mieć pozytywny wpływ na społeczeństwo, budzić aprobatę dla wymierzonych kar oraz zaufanie do wymiaru sprawiedliwości - i w ten sposób stwarzać warunki do umacniania i kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Bezspornie Sąd I instancji ma ustawowo zagwarantowaną swobodę w ferowaniu wyroku, w tym kształtowania wymiaru kary. Rolą zaś sądu odwoławczego w tym zakresie jest kontrola, czy granice swobodnego uznania sędziowskiego, stanowiącego zasadę sądowego wymiaru kary nie zostały przekroczone w rozmiarach nie dających się zaakceptować. Ustawa traktuje jako podstawę odwoławczą tylko taką niewspółmierność kary, która ma charakter rażący (art.438 pkt 4 kpk), a która zachodzić może tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można byłoby przyjąć, iż zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez Sąd I instancji, a karą, jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie wspomnianych wyżej dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art.53 kk oraz – w realiach rozpoznawanej sprawy – dyrektyw przewidzianych w art.54 § 1 kk. Na gruncie art.438 pkt.4 kpk nie chodzi bowiem o każdą ewentualną różnicę w ocenach co do wymiaru kary, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczasową nazwać można byłoby – również w potocznym znaczeniu tego słowa – „rażąco niewspółmierną”, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować. Innymi słowy zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen można zasadnie podnieść tylko wówczas, gdy orzeczona kara, jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, to jednak nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy – a więc, gdy jest w społecznym odczuciu karą niesprawiedliwą. Należy również odwołać się do od dawna utrwalonego w judykaturze i doktrynie poglądu, że zarzut rażącej niewspółmierności kary nie wymaga wskazania nowych, nieznanych sądowi okoliczności, polegać bowiem może na wykazaniu, że okoliczności prawidłowo ustalone mają takie znaczenie i ciężar gatunkowy, których bądź orzeczona kara nie uwzględnia w ogóle, bądź uwzględnia je w stopniu niedostatecznym (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.10.1974r. w sprawie V KRN 78/74, OSNKW 1974, poz.34). Mając na względzie, by rozmiar represji karnej był w pełni adekwatny do stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonego i winy oraz spełniał swoje cele wychowawcze i zapobiegawcze, a także by uwzględniał wpływ, jaki orzeczona kara powinna wywrzeć w kierunku ugruntowania w społeczeństwie prawidłowych ocen prawnych i stosownego do tych ocen postępowania, jak i potwierdzenie przekonania, że w walce z przestępczością zwycięża praworządność, a sprawca jest sprawiedliwie karany, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do utrzymania orzeczonej przez Sąd Okręgowy wobec oskarżonego P. T. kary za czyn przypisany mu w pkt. I zaskarżonego orzeczenia.

Sąd odwoławczy orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela utrwalone stanowisko orzecznictwa, że kara 25 lat pozbawienia wolności ma w istocie charakter eliminacyjny. Ma ochronić społeczeństwo przed najgroźniejszymi przestępstwami, nierokującymi poprawy w dłuższej perspektywie czasu. Jej wybór winien być następstwem ustalenia, że

w realiach danej sprawy brak jest w zasadzie okoliczności łagodzących a sprawca cechuje się szczególnie aspołecznymi właściwościami i przejawia głęboką demoralizację. W ocenie sądu odwoławczego przesłanki te nie zaistniały w realiach rozpoznawanej sprawy.

Na wstępie podkreślenia wymaga, że Sąd Okręgowy w sposób nie dość wnikliwy uzasadnił wymiar kary orzeczonej w pkt.I wyroku nie dostrzegając wszystkich okoliczności, które należało mieć na względzie przy jej wymierzaniu. Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu Sądu Okręgowego, który brak szans na readaptację społeczną oskarżonego upatruje m.in. w jego braku kontaktu z rodziną. Sąd pomija bowiem ustaloną (str.1 części motywacyjnej wyroku), dostrzeżoną w toku obserwacji sądowo – psychiatrycznej (k.543-544, 550, 971 akt sprawy) i wskazaną przez skarżącego okoliczność, że oskarżony wzrastał w mocno patologicznej rodzinie, w warunkach zaniedbania środowiskowego i wychowawczego. W ocenie biegłych stanowi to podstawę występowania u oskarżonego cech osobowości nieprawidłowej z przewagą dysocjalnych. Inaczej zatem niż to uczynił Sąd I instancji należy – w ocenie sądu odwoławczego – oceniać brak kontaktu oskarżonego z rodziną. Wskazując na agresję oskarżonego i strach sąsiadów przed nim jako jedną z okoliczności obciążających przy wymiarze kary sąd ten zdaje się nie dostrzegać również pozytywnych opinii o oskarżonym jako sąsiedzie, o jakich mowa choćby w wywiadzie środowiskowym (k.255 akt sprawy) lub zeznaniach świadków, którym Sąd Okręgowy dał wiarę: J. S. (k.723 akt sprawy, str.27 uzasadnienia wyroku), M. R. (k.724-725 akt sprawy, str.27 uzasadnienia wyroku), R. W. (k.872 akt sprawy, w omawianym zakresie Sąd Okręgowy nie zakwestionował wiarygodności zeznań tego świadka – str.31-32 uzasadnienia wyroku). Uzasadniając orzeczenie wobec oskarżonego P. T. kary 25 lat pozbawienia wolności Sąd I instancji wskazał na brak stałej pracy oskarżonego (str.53 uzasadnienia). W ocenie Sądu Apelacyjnego faktu tego nie sposób interpretować jedynie na niekorzyść oskarżonego, zwłaszcza jako argumentu za uznaniem, że brak jest szans na jego społeczną readaptację. Okoliczność bowiem, że oskarżony po opuszczeniu zakładu karnego podjął pracę dorywczą oraz – jak wskazał Sąd I instancji – trudnił się również zbieractwem świadczy właśnie – w ocenie Sądu II instancji – wręcz przeciwnie, o podejmowaniu przez niego prób readaptacji społecznej. Podobnie jak próba stworzenia związku z E. W., co – w zgodnej ocenie zarówno sądów orzekających w przedmiotowej sprawie, jak i apelującego – okazało się dla oskarżonego zgubne w skutkach. Orzekając wobec oskarżonego karę za zbrodnię z art.148 § 1 kk oraz wskazując jako okoliczności obciążające motywację oskarżonego i jego agresywny sposób zachowania Sąd Okręgowy nie ocenił w sposób dostateczny sekwencji zdarzeń skutkujących śmiercią B. W., mimo że stanowiły one element ustalonego przez ten sąd stanu faktycznego. Podkreślenia zatem w tym miejscu wymaga, że oskarżony po poinformowaniu go przez konkubinę, że ta została zgwałcona przez B. W. podjął próbę potwierdzenia tej relacji. W tym celu spotkał się z pokrzywdzonym w obecności E. W., która potwierdziła fakt rzekomego gwałtu na jej osobie. Dopiero wówczas oskarżony sięgnął po nóż i dokonał zabójstwa B. W.. I choć przedstawione okoliczności nie zwalniają oskarżonego od poniesienia surowej kary za swój czyn to jednak nie sposób uznać, że zachowanie oskarżonego, który – co wymaga podkreślenia – próbował ustalić rzeczywisty przebieg wydarzeń, przemawia za uznaniem, iż nie ma szans na jego społeczną readaptację. Sąd Apelacyjny nie podziela sugestii Sądu Okręgowego, że oskarżony działał z premedytacją. Wprawdzie przy wymienianiu okoliczności obciążających sąd ten nie wskazał na premedytację w działaniu oskarżonego w zakresie pkt. I wyroku, to jednak sformułowanie, że oskarżony „Nie przystąpił (...) natychmiast do „wymierzania sprawiedliwości”, lecz obmyślił plan, iż zaprosi B. W. do mieszkania pod pozorem konieczności udzielenia mu pomocy” (str.37 uzasadnienia wyroku) wskazuje na taki właśnie pogląd Sądu Okręgowego w tej kwestii. Tymczasem opisane wyżej zachowanie oskarżonego polegające na próbie ustalenia czy do gwałtu na jego konkubinie doszło, przeczy tej sugestii Sądu I instancji. Gdyby oskarżony – jak twierdzi Sąd Okręgowy – działał od początku z zamiarem zabójstwa B. W. to dokonałby tego już w mieszkaniu pokrzywdzonego lub u siebie ale bez pytania E. W. czy podtrzymuje zarzuty skierowane wobec pokrzywdzonego. Na fakt podejmowania przez oskarżonego sprawdzenia czy potwierdzenia relacji konkubiny wskazują również biegli psychiatrzy i psycholog upatrując w daniu jej wiary głównego czynnika motywującego agresję oskarżonego. Wskazać również w tym miejscu należy na wnioski opinii biegłego psychologa, która wprawdzie została wprowadzona w poczet materiału dowodowego i uznana za w pełni wiarygodną ale nie została oceniona w sposób pełny przez Sąd Okręgowy. Biegła stwierdziła bardzo wysoką podatność oskarżonego na stymulację zewnętrzną, bardzo silne związanie z osobami bliskimi i idealizację tych relacji (k.550 akt sprawy). Nie wyklucza to zatem – w ocenie Sądu Apelacyjnego - jego podatności na stymulację zewnętrzną o charakterze pozytywnym. W tym kontekście ponownie wskazać należy na trafnie podniesioną przez skarżącego okoliczność, że pragnąc stworzyć związek z E. W. oskarżony

po opuszczeniu zakładu karnego podjął pracę, co świadczy o podejmowaniu przez niego próby funkcjonowania w sposób społecznie akceptowalny.

Reasumując zatem, niewątpliwie oskarżony odpowiadał w przedmiotowym postępowaniu nie tylko jako osoba uprzednio karana ale również w warunkach art.64 § 1 kk. Niewątpliwie czyn przypisany mu w pkt. I aktu oskarżenia cechuje się bardzo wysokim stopniem społecznej szkodliwości jako godzącym w życie ludzkie. Poza sporem pozostaje również, że oskarżony po dokonaniu zabójstwa ukrył zwłoki. Wszystkie te okoliczności przemawiają za wymierzeniem oskarżonemu surowej kary, w wymiarze najwyższym przewidzianym w przepisie art.32 pkt 3 kk. Wskazane jednak wyżej w niniejszym uzasadnieniu, w ślad za apelującym oraz dostrzeżone przez Sąd II instancji, okoliczności również mające wpływ na wymiar kary przekonują, że wymierzenie oskarżonemu kary wyjątkowej jaką jest kara 25 lat pozbawienia wolności byłoby rażąco surowe. Mając na uwadze powyższe wywody a nadto zasady wymiaru kary wskazane w art.53 § 1 i 2 kk Sąd Apelacyjny uznał, że karą współmierną, uwzględniającą te wszystkie elementy będzie kara 15 lat pozbawienia wolności. Kara ta bowiem jest w pełni współmierna do stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu, powinna spełnić zarówno cele zapobiegawcze w stosunku do oskarżonego, jak i potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Orzeczona kara ma bowiem również za zadanie spełnienie dyrektyw prewencji ogólnej, wzbudzenie w społeczeństwie przekonania o nieuchronności kary za naruszenie dóbr chronionych prawem i nieopłacalności zamachów na te dobra. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 9.05.2002r. w sprawie II Aka 526/01 stwierdził: „Istota prewencyjnego oddziaływania kary polega na wpływaniu - także poprzez jej niezbędną, to jest konieczną surowość - na kształtowanie postaw moralnych, organizujących społeczeństwa, wiarę w nie i ufność w celowość przestrzegania norm systemu te tworzących (zob.KZS 3/91 poz.8). Orzeczona kara winna zatem mieć także wpływ na każdego, kto w jakikolwiek sposób dowiedział się o przestępstwie i zapadłym orzeczeniu. (...) Kara jest również jednym z ważnych środków zwalczania przestępczości, tak w sensie funkcji odstraszałającej, jak i w zakresie kształtowania społecznie pożądanego postaw. Chodzi bowiem o to, aby nawet osoby skazane wdrażać do poszanowania zasad współżycia społecznego oraz do przestrzegania porządku prawnego i tym samym przeciwdziałać powrotowi do przestępstwa” (KZS 2002/10/69). Pogląd taki znajduje potwierdzenie w ugruntowanym i zachowującym swą aktualność orzecznictwie Sądu Najwyższego (patrz: wyrok składu 7 sędziów z dnia 25.02.1981r. w sprawie V KRN 343/80, OSPiKA 1981/11/199; wyrok z dnia 30.12.1977r. w sprawie V KR 190/77, OSNKW 1978/4/44; wyrok z dnia 22.03.1974r. w sprawie IV KRN 6/74, OSNKW 1974/7-8/134; wyrok z dnia 15.10.1982r. w sprawie IV KR 249/82, OSNKW 1983/6/41) i w pełni aprobuje go sąd odwoławczy orzekający w powyższej sprawie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną w pkt. I wobec oskarżonego P. T. karę pozbawienia wolności obniżył do 15 lat. Konsekwencją tego było uchylenie pkt IV wyroku i wymierzenie kary łącznej 15 lat pozbawienia wolności. Sąd Apelacyjny uchylił również pkt V wyroku i na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności, w oparciu o przepis art.63 § 1 kk, zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 22.09.2014r. do dnia 30.01.2015r., od dnia 30.01.2016r. do dnia 31.05.2017r., tj. do dnia wydania wyroku przez sąd odwoławczy.

W pozostałym zakresie nie stwierdzając zaistnienia przesłanek z art.439 kpk i art.440 kpk, Sąd Apelacyjny zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.

Na mocy przepisów § 7, §4 ust.1 i 3 oraz §17 ust.2 pkt 5, ust.7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 1016, poz.1714) Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach obrony z urzędu udzielonej oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym oraz o kosztach reprezentowania z urzędu oskarżycieli posiłkowych w tymże postępowaniu.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na mocy art.626 § 1 kpk w zw. z art.624 § 1 kpk w zw. z art.634 kpk zwalniając oskarżonego od obowiązku ich ponoszenia i obciążając nimi Skarb Państwa. Uznał bowiem,

że skoro apelacja wniesiona na jego korzyść została częściowo uznana za zasadną, względy słuszności przemawiają za zwolnieniem go od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania przed Sądem II instancji.